

Případová studie vznikla v rámci projektu **Využití informačních technologií v ornitologickém výzkumu na Vysočině**, který realizovala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině. Projekt byl částečně finančně podpořen Fondem Vysočiny v rámci programu *Popularizace a vzdělávání v oblasti informačních technologií - 2008*, který je financován krajem Vysočina.

Případová studie č. 10

Jarní hlasová aktivita kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*)

Úvod

Kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*) je typickou sovou s převážně soumráchnou aktivitou. V jarním období se ozývá zejména monotónním jednoslabičným pískáním, které při vyrušení nebo v přítomnosti samice přechází do složitějších (ovšem neustále monotónních) provedení. Ozývá se především v období asi 30 až 45 minut mezi svítáním a východem slunce nebo stejně dlouho mezi západem slunce s soumrakem [1].

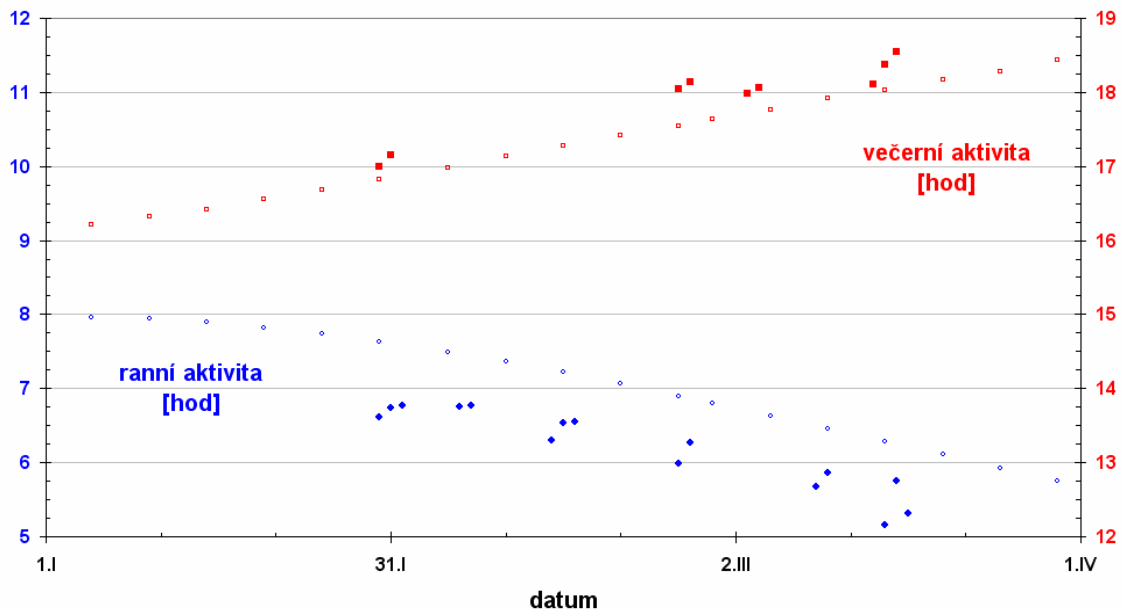
Materiál a Metodika

Koncem ledna 2009 byl na území přibližně 100 km² východně od Velké Bíteše (kraj Vysočina a Jihomoravský) v nadmořských výškách do 550 m prováděn akustický monitoring sov. Jedním z jeho cílů bylo doložit hnízdní rozšíření kulíška nejmenšího v prostředí východního podhůří Českomoravské vrchoviny.

Výsledky

Během 20 nocí, kdy byl záznam na různých stanovištích čtveřicí diktafonů OLYMPUS DS-50 dosud proveden byl teritoriální hlas kulíška zaznamenán na 14 stanovištích, se vzájemným odstupem 400 m až 9 km vzdušnou čarou. Vzhledem k tomu lze zatím předběžně rozeznat 5 až 6 teritorií. Ptáci se ozývali za soumraku a/nebo rozednívání a to jako první (resp. poslední) sovy, současně s prvním (nebo posledním) houkáním výra velkého (*Bubo bubo*). Současné hlasové projevy s puštíkem obecným (*Strix aluco*) nebyly zaznamenány. Po stránce denního období, 11 záznamů pochází z období západu slunce, jediný z průběhu noci a 16 z období rozbřesku – tedy za soumraku i rozbřesku byl zaznamenán na jednom stanovišti v

jedinou noc pouze 6x. Na následujícím grafu jsou schematicky vyneseny časy, kdy byly hlasové projevy zaznamenány současně s časem západu a východu slunce.

Obr. 1. Spontánní hlasová aktivita kulíška nejmenšího

Z celkového počtu 22 záznamů šlo ve 14 případech o jednoduché monotónní pískání, v dalších 4 případech o „zdvojené“ pískání, třikrát byl zaznamenán náznak „postupky“, která byla ovšem jen naznačena a nebyla pravidelně opakována. Jednou bylo zaznamenáno pískání doprovázené „závojem“.

Patrný je pás, ve kterém dochází k nejčastějším spontánním hlasovým projevům. Toto období je večer těsně po astronomickém západu slunce a ráno s poněkud větší rezervou předchází východu slunce. S postupujícím jarním obdobím se délka hlasových projevů jak nad ránem, tak za soumraku prodlužovala.

Závěr

Příspěvek popisuje jarní hlasové projevy kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*) zaznamenané prostřednictvím akustického nahrávání na území východně od Velké Bíteše. Uvedené výsledky jsou prozatím předběžné. Jednou ze snah je co nejpřesněji popsat časové období nejvyšší hlasové aktivity kulíšků a nalézt metodiku, jak co nejefektivněji prokazovat přítomnost ptáků. Provakaci napodobováním teritoriálního hlas nebo přehrávání jeho nahrávky je nutno považovat za zásah do biologie této sovy a zvýšení teritoriální aktivity může mít negativní následky [1].

Literatura

[1] KLOUBEC, B.: Dlouhodobý monitoring sov v ptačích oblastech: vliv variability cirkadiánní, sezónní a meziroční hlasové aktivity sov. BUTEO 15 (2007), str. 59-74.